

## Методи боротьби



### Моніторинг чисельності шкідників.

Для планування робіт і ефективного захисту від саранових навесні (квітень) проводять контрольні обстеження угідь для оцінки стану яєць у ворочках і встановлення термінів виплодження личинок. Захист посівів від саранових розпочинають за масової появи личинок першого віку.

Основну масу личинок стадних саранових слід ліквідувати до закінчення розвитку третього-четвертого віків, до окрилення саранчуків завершити хімічні заходи. Обробки проводять вранці та ввечері, коли комахи знаходяться на рослинах. Зграя, що рухається, обробляють на площі за 200-250 м від «голови», охоплюючи її по спіралі, що перевищує фронт зграї. Для боротьби з небезпечним шкідником доцільно застосовувати комплексні заходи боротьби: механічні, агротехнічні та хімічні методи одночасно.



## Фітосанітарні заходи

Система захисту від саранових повинна розпочинатися з профілактичних заходів, а саме – проведення обстеження місць резервації та всіх угідь, які торік були заселені сараною навіть у невеликій кількості. Обстеження краще проводити після сходу сонця і до 9 години або з 18-ї і до заходу сонця, коли саранові в стані відносного спокою перебувають на рослинах.

Стратегія і тактика обмеження розповсюдження шкідливості саранових повинна будуватися на основі ефективних агротехнічних, організаційно-господарських і винищувальних заходів. Регулярно, починаючи з другої декади травня, обстежують неорні землі, випаси, посіви багаторічних трав, лісосмуги тощо з визначенням рівнів заселеності площ та чисельності личинок.



Управління фітосанітарної безпеки  
Головного управління  
Держпродспоживслужби  
в Тернопільській області  
тел. (0352) 52-18-14  
E-mail: [fitobezpeka@dpss-te.gov.ua](mailto:fitobezpeka@dpss-te.gov.ua)  
м. Тернопіль, вул. Чернівецька, 24 А



ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ  
З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ  
ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА  
ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ



## Сарана перелітна (*Locusta migratoria*)



**Сарана** – найбільш відомий шкідник рослин. Проте кожного разу, коли виникають спалахи цього небезпечного шкідника, люди дивуються його ненажерливості та швидкості, з якою він поїдає рослини.

Сараною називають різних більше або менше споріднених між собою представників прямокрилих, які час від часу збираються у величезні куліги (якщо це личинки) або зграї (скупчення імаго) й мігрують на далекі відстані. Відомі факти, коли такі зграї були завдовжки 100 км, завширшки — 12 км, та мали вагу — 15 000 т. Сарана — типовий поліфаг, тобто з'їдає усі рослини, проте надає перевагу злаковим культурам — кукурудзі, просу, сорго, пшениці, а також очерету, пирію тощо.

## Основні ознаки

**Саранові** належать до комах з неповним перетворенням. Зовнішні ознаки личинок і спосіб існування їх, схожі на дорослої особини. Самка відкладає яйця в ґрунт на глибину близько 3 см. Яйцекладка припадає на червень-вересень. Зимують яйця у верхньому шарі ґрунту, найчастіше незораних ґрунтів. Відродження личинок відбувається в травні-червні. Період розвитку 35-55 днів. Личинки мають п'ять поколінь, поступово збільшуючись у розмірах, перетворюючись на дорослу комаху.

У спеку тіло випаровує велику кількість вологи, для заповнення якої саранові поїдають рослини. Великі апетити зростають, коли вони переходять в старший вік, особливо при підвищених показниках температурного режиму. Комахи харчуються усіма наземними частинами рослини.



## Шкодочинність



**Саранові** — злісні вегетаріанці. Вони утворюють величезні зграї та мандрують на значні відстані, приносячи загибель усьому, що росте. Пошкоджує листя, стебла, плоди різноманітних сільськогосподарських і лісових культур — хлібних злаків, бобових трав, кукурудзи, соняшнику, зернобобових, овочевих, баштанних, технічних, лікарських, плодкових культур, винограду тощо.

## Способи поширення

Перетворившись на імаго з розвинутими крилами, **сарана** піднімається в повітря й летить на висоті 600 метрів, долаючи за добу до 300 км. Імаго і личинки грубо об'їдають листя, стебла, живляться насінням. Спалахи чисельності саранових часто пов'язані з рядом посушливих років і весняних посух. Збільшення чисельності сарани спостерігається після 1-2 посушливих років, які характеризуються підвищеними температурами вегетаційного періоду і зменшеною кількістю опадів.

Різке скорочення чисельності спостерігається у випадку, якщо в попередньому році порівняно з середньо багаторічними даними температура відхилилася в бік зниження, а кількість опадів — у бік підвищення. Коливання чисельності та поширення саранових помітно корелюють зі станом сонячної активності (числом Вольфа) і показниками температури та опадів (ГТК).

